

А. В. Левенець

викладач кафедри конституційного права та
правосуддя

**РЕАЛІЗАЦІЯ ІНОЗЕМЦЯМИ ПРАВА НА
УЧАСТЬ В ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАННЯХ В
УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО
РЕГУЛЮВАННЯ**

Населення сучасної України є багатонаціональним та різномірним. Це є зрозумілим, враховуючи географічне та геополітичне положення нашої держави, знаходження її в самому центрі євразійського континенту, а також широкі міграційні процеси, які характеризують світове співтовариство останні декілька десятиліть. Отже, цілком логічним є той факт, що на території України можуть проживати, окрім власних громадян, інші категорії людей, такі як іноземці, особи без громадянства, біженці та інші. Згідно зі ст. 26 Конституції України, іноземці мають такі самі права та свободи, що й громадяни України, за деякими винятками, встановленими в законодавстві.

Одним із прав іноземців як членів територіальної громади (тобто тих, які постійно проживають на відповідній території), наданих їм ст. 13 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», є право брати участь у громадських слуханнях

[1, ст. 13]. Однак Закон не визначив порядку реалізації цього права, передбачивши проте, що відповідні процедури визначені в статутах територіальних громад або ж в окремих положеннях місцевих рад.

Отже, більш детально право іноземців на участь в громадських слуханнях регулюється саме окремим статутом відповідної територіальної громади. Наприклад, згідно із п. 2 ст. 23 Статуту територіальної громади міста Одеси, ініціаторами та учасниками громадських слухань можуть бути члени міської громади, які є дієздатними та досягли 18 років [2, ст. 23] (тобто іноземці, які відповідають вказаним критеріям, можуть як безпосередньо приймати участь в громадських слуханнях, так і бути членами ініціативної групи щодо їх проведення). Ще одним складовим елементом цього права іноземців є те, що згідно з цією ж ст. 23 Статуту видно, що іноземці як члени територіальної громади можуть брати участь як в обов'язкових громадських слуханнях, так і в ініціативних. Підтвердженням тому є п. 7 Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проєктів містобудівної документації на місцевому рівні, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. (один з випадків обов'язкових громадських слухань), в якому встановлюється: «...пропозиції до проєктів містобудівної документації мають право подавати: 1) повнолітні дієздатні фізичні особи, які проживають на території, щодо якої розроблено відповідний проєкт містобудівної документації на місцевому рівні...» [3, п. 7].

Щоправда слід відмітити, що не всі Статути територіальних громад як нормативно-правові акти локального значення, які визначають структуру територіальної громади та статус її членів, однаково підходять до наділення жителів-негромадян можливістю приймати участь у здійсненні місцевого самоврядування та мати конкретні муніципальні права, в тому числі — право брати участь в громадських слуханнях.

Так наприклад, Статут територіальної громади міста Вінниці в ст. 2.1. «Мешканці міста і члени територіальної громади міста Вінниці», в п. 4 визначає: «Члени територіальної громади міста як суб'єкти реалізації права на місцеве самоврядування поділяються на тих, що мають право голосу і тих, які не мають

права голосу», а в п. 6 продовжує: «Негромадяни України (громадяни інших держав, особи без громадянства), які постійно проживають на території міста, неповнолітні члени територіальної громади міста Вінниці, а також члени міської громади, щодо яких є рішення суду про визнання їх недеєздатними, є членами територіальної громади без права голосу.

Члени міської громади без права голосу не мають активного і пасивного виборчого права на виборах органів місцевого самоврядування, не беруть участі у місцевих референдумах, загальних зборах (конференціях) громадян за місцем проживання, громадських слуханнях, не мають права місцевої ініціативи» [4].

Майже так само, але не настільки детально, суб'єктний склад територіальної громади визначає і Статут міста Житомира, п. 2 ст. 1 якого визначає: «Територіальну громаду міста Житомира (далі — територіальна громада) складають усі жителі міста — громадяни України, які мають право голосу на місцевих виборах та зареєстровані у встановленому порядку в місті Житомирі» [5, ст. 1], а вже надалі закріплено муніципальні права членів територіальної громади, зокрема в ст. 19 визначено право на участь у громадських слуханнях. До речі, сама процедура проведення громадських слухань в цій статті так і не визначена. Лише в ст. 20 визначено, що члени територіальної громади «незалежно від громадянства» «мають право направляти колективні або індивідуальні звернення до органів і посадових осіб місцевого самоврядування», тобто в місті Житомирі, згідно з його статутом, іноземці, які постійно проживають на території міста, мають лише право на звернення.

Таким чином, делегування Законом «Про місцеве самоврядування» права територіальним громадам визначати порядок та процедуру проведення громадських слухань призвело до обмеження в окремих містах цього права членів територіальної громади, які не є громадянами України. Вказаний висновок обумовлює необхідність врегулювати право на проведення громадських слухань централізовано на законодавчому рівні для того, щоб уникнути свавільного підходу до вирішення цього питання окремими органами місцевого самоврядування.

Література

1. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 травня 1997 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
2. Статут територіальної громади міста Одеси : рішення Одеської міської ради № 1240-VI від 25 серпня 2011 р. // Одесский вестник. — № 175. — 20 жовтня 2011 р.
3. Порядок проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/555-2011-n> — Назва з екрана.
4. Статут територіальної громади міста Вінниці [Електронний ресурс] : рішення Вінницької міської ради від 11 листопада 2010 р. — Режим доступу : <http://www.vmr.gov.ua/Lists/VinnytsyaCity/ShowContent.aspx?ID=3> — Назва з екрана.
5. Статут територіальної громади міста Житомира [Електронний ресурс] : рішення Житомирської міської ради від 23 грудня 2009 р. — Режим доступу : <http://zt-rada.gov.ua/pages/pl070> — Назва з екрана.